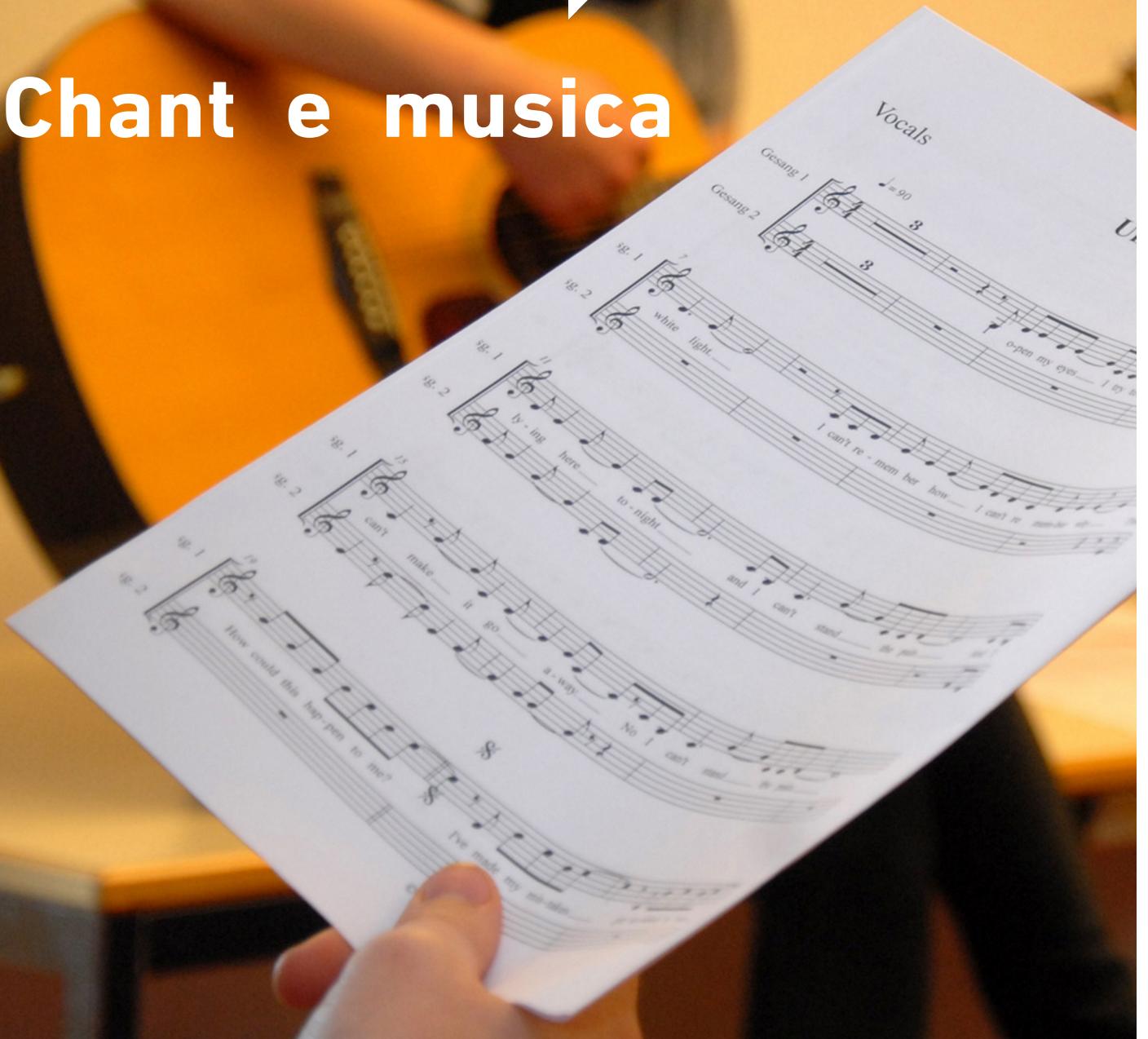

Chant e musica

Elements dal svilup da la cumpetenzas

Ulteriuras infurmaziuns davart ils elements dal svilup da las cumpetenzas èn disponiblas en il chapitel *Survista*.

Impressum

Editura:	Departement d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient dal Grischun
Tar quest document:	Plan d'instrucziun 21
	Ediziun dals 15-03-2016
Maletg da la cuverta:	Claudio Minutella
Copyright:	Ils dretgs d'auturas e d'auturs ed ulteriurs dretgs da questa pagina d'internet ha la CDEP-T. Cun chargiar giu cuntegns (texts, maletgs, datotecas) da questa pagina d'internet na vegnan transferids nagins dretgs.
Internet:	gr-r.lehrplan.ch

Cuntegn

MU.1	Chantar e discurrer	2
A	La vusch en l'ensemble	2
B	La vusch sco med d'expressiun	3
C	Repertori da chanzuns	4
MU.2	Tadlar e s'orientar	5
A	Orientaziun acustica	5
B	Scuntrada cun la musica en l'istorgia ed oz	6
C	Impurtaanza e funcziun da la musica	7
MU.3	Sa mover e sautar	8
A	Scolaziun sensomotorica	8
B	Expressiun corporala tar musica	9
C	Adattaziun dal moviment a musica e repertori da sauts	10
MU.4	Far musica	11
A	Far musica en l'ensemble	11
B	L'instrument sco med d'expressiun	12
C	Enconuschientscha d'instruments	13
MU.5	Process creativs	14
A	Explorar e preschenttar musicalmain temas	14
B	Concepir tar musica existenta	15
C	Cumpetenza da sa preschenttar musicalmain	16
MU.6	Pratica da la savida musicala	17
A	Ritmus, melodia, armonia	17
B	Notaziun	18

MU.1   Chantar e discurrer
 A   La vusch en l'ensemble

1. Las scolaras ed ils scolars san sa percepir cun chantar en gruppia ed applitgar differenziadament lur vusch cun chantar en il chor.

renviaments
 AS - Percepziun (2)
 AS - Independenza ed agir social (9)

MU.1.A.1   Las scolaras ed ils scolars ...

2 ● ●	e	» san chantar canons a pliras vuschs en classa.
	f	» san integrar lur vusch cun chantar en il chor e s'engaschar per il far musica en cuminanza.
	g	» san tegnair lur vusch en chanzuns a duas vuschs.
	h	» san suandar las instrucziuns da la persuna d'instrucziun areguard il cumenzar, il tempo e la dinamica cun chantar en il chor.
	i	» san exercitar chanzuns en classa u en gruppas (p.ex. mussar perseveranza, mantegnair la concentrazion) sco era empruvar ora e cumpareglier pussaivladads d'interpretaziun.

MU.1 Chantar e discurrer
B La vusch sco med d'expressiun

- 1. Las scolaras ed ils scolars san percepir, sviluppar e fummar lur vusch e lur expressiun sonora.**

renviaments
 AS - Fantasia e creatividat (6)
 AS - Corp, sanadad e motorica (1)

Chantar

MU.1.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	1e	» san applitgar a moda differenziada articulaziuns cun chantar (vocals e consonants).	
	1f	» san applitgar lur vusch per differentas fumas d'expressiun e divers experiments da vusch (p.ex. beatbox, percussiun vocala).	
	1g	» san scuvrir e consolidar l'autezza da lur vusch e tutgar segiramain tuns cun lur vusch.	
	1h	» san producir differentas colurs dal tun cun lur vusch.	

Discurrer

MU.1.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	2d	» san articular cleramain cun discurrer (chapaivladad dals pleds).	
	2e	» san realisar gieus da discurrer onomatopeas e volvalieungas cun u senza prescripziun.	LE2GR.3.B.2.a
	2f	» san preschentiar texts a moda ritmica cun u senza accumpagnament.	
	2g	» san interpretar texts e far in rap cun texts tut tenor il groove (p.ex. hip-hop).	

MU.1   **Chantar e discurrer**
C   **Repertori da chanzuns**

1. Las scolaras ed ils scolars san chantar chanzuns da differents temps, stils e culturas ed han in repertori multifar.

renviaments
 AS - Lingua e communicaziun (8)
 AS - Connexs e regularitads (5)

MU.1.C.1   Las scolaras ed ils scolars ...

2	d	» san chantar chanzuns, canons e chanzuns popularas ed han in repertori.	
	e	» san chantar ina schelta da chanzuns da differents stils (p.ex. musica classica, pop, jazz).	
	f	» san interpretar la particularitat da chanzuns da differentas culturas cun chantar ed attribuir las chanzuns al context cultural correspondent (p.ex. chanzun d'amur, chanzun da la patria, imni naziunal svizzer, chanzuns per festas e rituals da differents pajais, chanzun da la stagiu).	FSP - Identitads culturalas e communicaziun interculturala
	g	» san chantar exempels da la scena da musica actuala e purtar en lur preferenzas musicalas.	

MU.2   Tadlar e s'orientar
 A   Orientaziun acustica

1. Las scolaras ed ils scolars san percepir, differenziar e descriver cun tadlar lur ambient ed elements musicals.

renviaments
 AS - Percepziun (2)
 NUS.4.2

MU.2.A.1   Las scolaras ed ils scolars ...

2	c	» san identifitgar las differenzas da ramur, tun ed accord ed ordinar e descriver tenor tscherts criteris.	
○	d	» san perseguitar, mussar e descriver andaments musicals cun tadlar (p.ex. andament da melodias, volumen dal tun).	
●	e	» san differenziar e reconuscher furmas musicalas cun tadlar (p.ex. rondo, furma da chanzun).	

MU.2

B

Tadlar e s'orientar

Scuntrada cun la musica en l'istorgia ed oz

- 1. Las scolaras ed ils scolars san identifitgar ed attribuir musica da differents temps, geners, stils e spazis culturals e surpigliar ina tenuta averta.**

renviaments
 AS - Emprender e reflexiun (7)
 AS - Connexs e regularitads (5)
 FSP - Identitads culturalas e communicaziun interculturala

MU.2.B.1

Las scolaras ed ils scolars ...

2	d	» san differenziar tocs musica exemplarics e far in connex cun ils munds da viver d'umans.	
○	e	» enconuschan biografias d'intginas cumponistas e cumponists ed extracts da lur ovras.	
○	f	» san metter tocs musica exemplarics en connex cun il passà, cun il preschent e cun spazis culturals.	LE2GR.6.A.1.a

MU.2 Tadlar e s'orientar
C Impurtanza e funcziun da la musica

- 1.** **Las scolaras ed ils scolars san distinguere differentas significaziuns, funcziuns sco era effectsemoziunals e fisics da la musica en lur ambient, en la societat ed en las medias.**

renviaments
 AS - Emprender e reflexion (7)

Impurtanza e funcziun

MU.2.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2

1d	» san descriver impressiuns en scuntradas cun ovras sco era supponer ed attribuir tipics lieus da preschentaziun (p.ex. baselgia, concert, musica da saut).	.....
1e	» san attribuir exempels auditivs selecziunads ad atmosferas e situaziuns da la vita e descriver quellas.	.....
1f	» san rimnar impressiuns cun tadlar exempels musicals e metter quellas en in connex cun las atgnas preferenzas musicalas.	.....

Proteczion da l'udida

MU.2.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2

2a	» enconuschan il privel che resulta, sche musica è cuntinuadament dad aut, e san prender mesiras per proteger l'udida (p.ex. uregliers, concert).	FSP - Sanidad NUS.4.2.b

MU.3
A   Sa mover e sautar
Scolaziun sensomotorica

- 1. Las scolaras ed ils scolars san percepir ed applitgar lur corp a moda sensomotorica differenziada e reagir tut tenor la musica. Els san s'orientar tar la musica en il spazi ed en gruppa.**

renviaments
AS - Percepziun (2)
AS - Independenza ed agir social (9)

MU.3.A.1   Las scolaras ed ils scolars ...

f	» san sentir musica e parameters musicals en il corp e preschentar cun fantasia (p.ex. refrain d'ina chanzun, frasa melodica).
2 g	» san percepir il puls da lur corp sco era metter lur respiraziun e la tensiun da lur corp en connex cun musica.

MU.3   Sa mover e sautar
B   Expressiun corporala tar musica

- 1. Las scolaras ed ils scolars san applitgar lur corp sco med d'expressiun e metter en concordanza cun la musica en cumbinaziun cun materialias ed objects sco era interagir en la gruppera.**

renviaments
AS - Fantasia e creatividat [6]
AS - Corp, sanadad e motorica [1]
MS.3.B.1

MU.3.B.1   Las scolaras ed ils scolars ...

2	d	» san exprimer cun moviment furmas musicalas e princips creativs.	
○	e	» san far associaziuns tar la musica e preschentar cun moviment (p.ex. da stad, allegher, sfarfatg, monoton, bramus, privlus).	
●	f	» san furmar elements da moviment cun agid d'objects, costums e requisits e preschentar musica tschernida.	

MU.3

C

Sa mover e sautar

Adattaziun dal moviment a musica e repertori da sauts

- 1. Las scolaras ed ils scolars san adattar lur moviments a moda coordinada a la musica. Els han in repertori da sauts da differents temps, culturas e stils.**

renviaments
AS - Corp, sanadad e motorica
(1)
MS.3.C.1

MU.3.C.1

Las scolaras ed ils scolars ...

 2 ●	d	» san far pass da saut e sa dar il maun en furmaziuns da gruppia.
	e	» san exercitar ed exequir ina simpla choreografia prescritta tar in toc musica.
	f	» san transfurmar musters ritmics en moviments cunvegnents ed exequir pass da basa da differents stils da saut (p.ex. polca, rock'n'roll).
	g	» san sautar differentas rollas (p.ex. saut en rudè, saut popular, saut folcloristic) tar musica da differents pajais.

MU.4

A

Far musica

Far musica en l'ensemble

- 1. Las scolaras ed ils scolars san sa percepir sco persunas che fan musica e s'integrar cun instruments sco era cun percussiun dal corp en in ensemble.**

 renviaments
 AS - Independenza ed agir social (9)

MU.4.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

2

- d » san sunar ina vusch da la melodia u dal ritmus en gruppia (p.ex. ostinato).

- e » sunan cun l'instrumentari da classa e san s'adattar al tempo ed a l'expressiun musicala da la classa.

- f » exerciteschan simpels arranschamenti da classa e san empruvar ora e cumpareglier pussaivladads d'interpretaziun e realisar lur ideas en quest connex (p.ex. sunar in toc a moda allegra, trista, plauta, chatschanta).

MU.4**Far musica****B****L'instrument sco med d'expressiun**

- 1. Las scolaras ed ils scolars san explorar instruments, funtaunas da tuns e medias electronicas, experimentar ed improvisar cun tals e sunar tenor model.**

 renviaments
 AS - Fantasia e creatividat (6)
*Instruments acustics***MU.4.B.1**

Las scolaras ed ils scolars ...

- 1d** » san sa laschar en sin improvisaziuns en gruppa, definir reglas da giu per quest intent e communitygar in cun l'auter faschond musica.

2

- 1e** » san concepir in'atgna partitura da tuns e realisar quella cun instruments.

- 1f** » san inventar e sunar impressiuns musicalas tar atmosferas ed emozions ed elavurar cuntrasts (p.ex. allegher/smanatschant, fortuna/tristezza).

*Electronica da musica e novas medias***MU.4.B.1**

Las scolaras ed ils scolars ...

2

- 2a** » san surpigliar ed inventar structuras ritmicas e realisar musters actuals (p.ex. cun apps).

MI.1.3.c

- 2b** » san experimentar musicalmain cun medias electronicas (p.ex. smartphone, keyboard).

MI.1.3.c

- 2c** » san empruvar ora instruments da la scena da musica actuala e rimnar experientschas cun ir enturn e sunar quests instruments.

MU.4

Far musica

Enconuschientscha d'instruments

- 1. Las scolaras ed ils scolars enconuschan differents instruments da musica, san differenziar differentas modas da la producziun da tuns ed identifitgar lur regularitads.**

renviaments
AS - Connexs e regularitads [5]

MU.4.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

c	» san differenziar e descriver ina schelta d'instruments.	
d	» san eruir ed applitgar regularitads da la producziun da tuns tar la construcziun d'instruments simpels (p.ex. producziun da differentas autezzas dal tun cun divider la lunghezza cun agid d'ina corda).	NUS.4.2.d
e	» san applitgar cun fantasia ils princips da la producziun da tuns e duvrar en differentas situaziuns per la creaziun musicala (p.ex. stritgar, batter, suflar).	
f	» san differenziar gruppas d'instruments e descriver singulas furmaziuns (p.ex. quartet, orchester).	
g	» san differenziar e distinguir singuls instruments da la scena da musica actuala (p.ex. pop, electro, musica contemporana).	
h	» san chapir undas acusticas, tuns armonics, nianzas da tuns e fenomens acustics cun udir e commentar quels.	

MU.5
A

Process creativs
Explorar e preschentar musicalmain temas

- 1. Las scolaras ed ils scolars san - sulets ed en gruppas - furmar e preschentar temas ed impressiuns da lur mund da viver tar in'atgna musica.**

renviaments
AS - Orientaziun en il spazi (4)
AS - Fantasia e creativitat (6)

MU.5.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	c » san nizzegiar evenimenti (p.ex. suentermezdi en il bogn avert) sco impuls musicals, sviluppar vinavant quels e chattar furmas da preschentaziun musicalas. d » san sviluppar e concepir in simpla musica tar in tema (p.ex. istorgia, ovra d'art, emozion).	

MU.5
B
Process creativs
Concepir tar musica existenta
1. Las scolaras ed ils scolars san sviluppar differentas fumas da preschentaziun tar musica existenta.

 renviaments
 AS - Fantasia e creatividat (6)
 AS - Corp, sanadad e motorica (1)

MU.5.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

 	c	» san inventar atgnas acziuns musicalas per accumpagnar musica existenta.	
	d	» san sviluppar tar musica existenta ina concepziun creativa, teatrala u da saut.	AF.2.C.2.d
	e	» san metter episodas d'in teater da musica en ina preschentaziun scenica.	

MU.5 Process creativs
C Cumpetenza da sa preschentar musicalmain

1. Las scolaras ed ils scolars san preschentar lur abilitads musicalas.

renviaments
AS - Lingua e communicaziun
(8)

MU.5.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	c	» san preschentar sulets u en gruppia in toc musica (p.ex. far musica cun l'Instrumentari da classa a la sairada da geniturs).	
○	d	» san preschentar sulets u en gruppia ina chanzun en ina furma elavurada.	
●	e	» san ir enturn a moda critica, ma a medem temp cun respect, cun atgnas preschentaziuns musicalas e cun preschentaziuns musicalas da lur conscolars.	

MU.6 Pratica da la savida musicala
A Ritmus, melodia, armonia

1. Las scolaras ed ils scolars san distinguier, denominar ed applitgar elements ritmics, melodics ed armonics.

renviaments
 AS - Orientaziun temporalia [3]
 AS - Orientaziun en il spazi [4]

Ritmus

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	1e	» san realisar differentas spezias da tacts cun la vusch, moviment u in instrument (p.ex. 2/4, 4/4, 3/4, 6/8).	
●	1f	» san applitgar motivs ritmics cun agid d'ina lingua ritmica (tadlar, leger, sunar).	
●	1g	» san leger e reproducir motivs ritmics cun triolas e ritmus ternars.	

Melodia

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2	2d	» san chantar simplas sequenzas da tuns e la scala da dur tenor impuls visuals e segns cun il maun.	
●	2e	» san reconuscher pass da mez tun e d'in entir tun en la scala da dur e mol (leger, tadlar, chantar).	
●	2f	» san chantar curtas melodias cun numbs da notas relativs (p.ex. solmisaziun).	
●	2g	» san identifitgar la relaziun tranter scala da dur e scala parallela da mol (p.ex. C-dur ed a-mol).	

Armonia

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

●	3a	» san applitgar la funcziun armonica dals traiss stgalims principals.	

MU.6 Pratica da la savida musicala
B Notaziun

- 1. Las scolaras ed ils scolars san applitgar la notaziun musicala tradiziunala tant cun leger sco era cun scriver ed enconuschan furmas graficas per preschentar musica.**

renviaments
AS - Connexs e regularitads [5]

MU.6.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2 ●	d	» san inventar, reconuscher e nudar curtas sequenzas da tuns.
	e	» san denominar e notar ils tuns da tschep (nums absoluts da las notas) ed enconuschan l'impurtanza dals segns preliminars ($\#$ und $\flat$).
	f	» san sunar melodias notadas e notar curtas sequenzas da tuns.
	g	» san leger e scriver motivs ritmics cun sedeschavlas e notas punctadas.